

MÁLTEIGURIN

Farvæl til føroyskt?

Tá ið summir føroyingar fara at snakka um mál, so slær tann automatiski sjálvstýrarin til beinanvegin: Mál, tað er nakað fornt, nakað gamalt, nakað deytt og niður grivið, og uppgávan er so at grava alt hetta upp aftur, og nútíðarorð skulu so víkja fyr í te upp afturgriðna.

Hendan arkeologiska máláskoðanin er romantísk.

Ein realistísk og gerandislig máláskoðan leggur dent á, at vit kunnu *brúka* málið – á skrivstovuni, í skúlanum, í arbeiði og veitslulagi.

Tað týskist vera torført að sameina hesar báðar mál-
áskoðanirnar. Tann málségi arkteologurinn *vill ella dugar*
ikki á snakka um annað enn til dómis , hvussu onkur
snelda kann hava titið í Mýkinesi fyr 388 árum síðani.
Realisturinn suffar og gremur seg, tó hann í sínum dagliga
virki ikki sleppur at brúka málið til tað, sum mál skal
brúkast til: at geva bók millum fólk. Hann veit ikki, hvat
hann skal gera við ein miðfírraðan frymil í einum fer-
hyrntum samskapadum skapi; hann forstendur ikki, hví
islandsdkt skal blandast upp í fót óyskt, og tí freistast
hann av tankanum um bara a far fara at skriva okkurt ann-
að mál, eingilskt ella danskt til dómis.

Hetta er longu hent.

Í Dimmalætting tann 19. október 1995 stendur eitt lesarabráv, har nevnd verða trír dómur um, at fýr óyskt hevur vrakað og danskt tikið frí amum: a) í rættinum hevur dómur in boðað frá, at «hann hevur grundað dómin á danska lógur tekstin, tí fýr óyskt lógartekstur in var «greiður»; b) viðvíkjandi kommunuskuldin kunng- fýra Føroya Banki, at «einsans danski tekstur in er gald- andi»; og c) landstýrið ætla at leggja uppskott fýr í tingið um lógarbroyting, «soleiðis at ríkislogir, sum skulu hava gildi í Føroyum, einans skulu samtykktast, og kunngættast á dónskum máli».

Rasmus Rasmussen kundi skriva um elektrisitet á føroyskum. Janus Djurhuus kundi umseta Sókrates til føroyskt. Martin Joensen kundi skriva góðar romanir á føroyskum.

Men nú hefur «málræktin» hesi seinastu 30–40 ár inni
so fært til, at føroyingar flýggja frá sínum egna máli.
Hvussu ber hetta til?

Hvussu ber hetta til?

Tann 18. juli 1966 skrev i d Thorkild Hansen i sine dagb k: «Et storsl et land, men i v re dage og i min kreds is r omgivet af en mytologi, der gr nses til det t belige. Jeg sidder i Sverris midtlandderhus, fugten driver ned ad v egene, lavt til loftet, knirrende tr eh ngsler, r gstue og alkov, det hele er her, ude i forstuen er der s gar arrangeret et opstilling med spinder  k og garn og uldpose. De  dle fortidsdyrkere har bare ikke t nkt p  alle de m l, som kan udl kkes i en uldpose , som henligger i et tomt hus (...) Her er alt som det skal v re efter den romantik, startet af forfattere, der  lskede at knalde pandeskallen mod en d r k rm (...). Gigtfeber og tuberkulose, hostende k ner og b rn med kronisk vitaminmangel, det var virkeligheden bag al deres romantiske t r ver. En jammer og elendighed, som nu fikses op til n ring for usikre, nervesv kkede og kriseramte v lf rdspatienter. Jeg sidder og bliver voldsomt anti. Anti-almue. Anti-gammelliv. Anti-skiep k. Anti-k redans. Anti-h jskole. Anti-Martin A. Anti-fylde-b tteri. Anti-Glob. Anti-Ole. Anti-Sven.

Niels Finsen. Født i dette mørke. Vidste hvad mørke var. Hyldede det ikke. Opfandt lyset. (Thorkild Hansen: Øer)

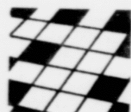
Teir málsligu arkeologarnir grava og granska í sínari hæru ölditíð. Einkí er so gott sum *tað gamla* og sjálvsagt hugsa við við virðing um okkar á forfedrar, sum noyddust at knossast uttan blokkstuðul. Men nútíðin er eisini tíl. Og framtíðin kemur óbíðin. Tað er ikki gott fyri tað sterka bindiliðið millum fyrr og nú og komandi, at føroyskt nú verður vrakað av týðandi samfelagssto vnum, tí tað offisiella føroyska roymist óbrúklígt.

Eitt ófórstífligt mál er myrkur. Hetta myrkrið verður ballað rúndan um okkum av málsligum torðardyrkarum, sum trívast væl í romantiskum torvroyki, har sum lágt er millum sýllar nar, har sum nútíðin er til for treð og framtíðin óviðkomandi. Henda mytologiin nærkast tí tápuðum, og tað hjálpiir ikki upp á skilið at *knalde pande-skallin mod en dørkarm.*

11

PS. Ein áheitan á umsetarar av lógartekstum og øðrum eksaktum og fakligum tekstum: B rúkið international og kend og vældefinert að orð og ikki heimgjørd spæliorð, sum stýggja fleiri og fleiri málbrúkarar burtur frá fýr-
vøskum

42	B'YUR	ALPSKA BYUR	ARAND —2	PANDA	LAND	ALFA	B'YUR INDIA	ILKAI	BULDUR	HANUS- STABUR	KOL	VIETNAM ESTRI	ITALIA	SENSKUR BYUR	BALIS	
HANUS- STABUR																BYUR URAL
ROLAR- FOLK						VIT					ILT		TYSKUR BYUR			
TEUAR- SABUR- INGUR				2		NORGE		GARN			HUGGAR		FE			
LEAUR						DANSUR	GARN	GRAN- LAND		BYUR VÖ KAPAL- UM		TIVA				
Keyri					TYSKA	BYUR	ALFA		LAG					LAND	OMKUR KELI- NANN	
					GVOUR				LIVI							
FUSFOR		BYUR IK	DRÖV STOR- MENN				TYSK- LAND	KONA LAND		3		SNEIS GL REIDARI				EINS
MAKI						BYIR	4			ARAB LAND						
SAMSK A					SAMAND- INGAR- VÖB		NICKEL RUNI KARLEN			RUSARI KLUKKU TID						ILT URAN
HAGT BERG									EYSUR BYUR FFIK			5			KAKAR- TÖRUR TABARJA EVANGON	
	EINS				BYUR VÖRHAM						HABUR					ILT
FLAM- EIND	KONA	6			NORGE		SARSK A	KONA GÖVU SAMARL		7		GULL	TILGAR			—2 GRAND
AV PLANTU					JREIB								SVII			
						MATUR OVIU- RENTA			PRIMA	AMERER						ATTUR
										SO						
URT					NOBOKUR DALUR								HANAR- SKIN			JAN- MARK PABUR
					A HOL											
DALARI					Q KNUT ARASUN			KLANS- VÖK- SEIP	"NEI"	TVI- LÖB			KELI- NANN EINS			EINS 1000H 10
ITALIA		SIGO												BLAB		
		ALFA													TUMS	
HANUS- STABUR									9	LAND						

KROSSORÐAGÁTA

Loysnin frá seinastu viku

Loysunarorðið: TALUFRÆLSIÐ

V	E	L	S	K	O	R	I	N	F	Y	R	I	N	R
E	L	I	N	K	E	I	N	A	E	L	T	R		
I	N	G	K	I	N	T	I	T	U	S				
T	A	L	A	R	G	R	N	E	O	N	N	S		
S	I	I	U	S					S	T	I	G	I	N
L	A	G	M	A	N	S	T	A	L	A	R	I	U	N
U	T	E	S	T	O	R	I	R	A	B	R			
T	I	E	E	A	R	M			S	N	A	R	K	
A	L	I	T	G	R	A	R	T	N	O	A			
L	A	M	M	A	I	R	O	R	D	R				
A	T	A	L	A	N	D	A	R	E	S	I	K		
41	O	T	T	A	R	E	T	A	V	A	N	U	R	
A	G	R	O	N	O	M	U	R	B	I	L	U	R	
T	A	N	N	I	E	L	I	N	M					
L	A	G	O		A	G	A	T	F	S	A			
I	V			P	R	E	S	I	K	U	M	A	B	U

Vinnari: Anna E. Mikkelsen,
undir Fossum 28, Klaksvík

Hvønn løygardag

verður krossorðagáta í blaðnum. Drigið verður millum røttu innsendu loysnirnar. Vinningurin er ein av niðanfyri nevndu bókum frá Føroya Skúlabólagrunni. (Krossa av hvørja tú best kundi hugsað tær).

Fyri at verða við í dráttinum um vinningin, má loysunar-
orðið vera okkum í hendi í *seinasta lagi hósdagin*. Vinn-
arin verður saman við loystu gátuni kunngjördur í blað-
num næsta leygardagin.

Sendið loysunarorðið til: **Sosialurin, Box 76, 110 Tórshavn** – og viðmerkið »Krossorðagáta« á bjalvan.

Loysnunarorðið:

Navn

Bústaður

Bygd/býur

Lesið færovskt – hugsið færovskt!

- ☐ Fuglar í Norðurhøvum
- ☐ Stjórnaarskipanarmálið 1946
- ☐ Spell at sólin kom upp
- ☐ Politiska søga Føroya 1814–1906
- ☐ Føroyskir soppar
- ☐ Døgurðabókin
- ☐ Søgan um eplið
- ☐ Heimsatlas
- ☐ Mannakroppurin – og hvussu hann starvar
- ☐ Alfgurt ljóðar min tunga (fløga/ljóðband)

| *Bækur og annað tilfar*
| *– bæði innan og utan skúlagátt.*

FØROYA SKÚLABÓKAGRUNNUR